

Magyar internacionalisták a szovjet hatalom védelmében (1917—1922)

A végtelen időben az évek jelzik annak múlását s évszámokhoz kötődik az emberiség életét őrző történelem. A történelmi évszámok zöme elvész az ismeretlenben, de hosszú századokra fennmaradnak azok, amelyek egy kor gondolatvilágát, harcait, eredményeit fejezik ki. Nekünk magyaroknak 1514 Dózsa parasztháborúját jelenti és 1848—49 a nemzeti függetlenségért és polgári haladásért folytatott küzdelmünk szimbólumává vált.

1917 az egész emberiség számára elválaszthatatlanul és örök időkre egybeforrt a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelmével. E történelmi győzelemre ötven év után is büszkeséggel és örömmel tekintenek a dolgozó száz és százezer, reményt kelt ma is az elnyomottakban és gyűlölettel veszik körül a kizsákmányolók ezrei, de a nagy történelmi tettekhez méltón senkinek sem közömbös. Az elmúlt ötven év megérlelte a forradalom magvetését. Azok a mélyreható változások, melyek 1917 óta az egész emberiség fejlődésében, annak hatására végbementek: a szocialista világrendszer létrejötte, a szocialista társadalom gazdasági, kulturális eredményei igazolták, hogy Október valóban egy új korszak kezdetét jelentette és egy új korbba, a szocializmus, kommunizmus korába léptünk.

Küzdelmekben, eredményekben gazdag ötven év után a nagy idők nagy tanúira, a résztvevőkre emlékezünk.

A vér és tűz szimbolizálhatná leghűbben a kezdet időszakát. A pétervári győzelmet négy, vérben, szenvedésben, tűzben és pusztulásban teli év követte — a polgárháború évei. Égő városok és falvak házai, tömegsírok, megkínzott milliók hirdették, hogy a régi rend, a megsebzett imperializmus nem nyugszik bele vereségébe.

1918-ban az antant hatalmak hadihajói hasították az orosz tengerek vizeit északon és délen, keleten és nyugaton. Tizennégy állam imperialistái zsoldosokat, katonaruhába bújtatott, megfélemlített és félrevezetett munkásokat és parasztokat raktak partra az orosz földön, hogy eltiporják a szovjetek hatalmát. Fehér kozákok lovas bandái száguldoztak a végtelen pusztán a halált idézve. Menszevikiek, esszerek, junkerek és anarchisták találkoztak a gyűlöletben. A cár tábornokai újra kibontották a „szent Oroszország” zászlaját és puskatussal, szuronnal, golyóval tanították a parasztot a régi félelemre.

1918 nyarára az angol, amerikai, francia és japán intervenciók kezébe kerültek a Balti-, a Fekete-tenger és a Csendes óceán kikötői. Intervenciók csapatok meneteltek Murmanszk, Arhangelszk, Odessza, Szevasztopol, Vlagyivosztk utcaín. A német Gyenikin és Kraszov tábornok fehér kozákjai uralták a Don, a Kubán és Dél-Volga vidékét. Az angolok által támogatott fehér gárdisták kezébe került Kaukázus és Tur-

kesztán. A csehszlovák burzsuázia húszmillió rubelért eladta az imperializmusnak a csehszlovák légió katonáit. A cseh légió lázadása úgyszólván egyetlen éjszaka alatt az imperialisták kezére juttatta a Volgától Vlagyivosztokig húzódó transzibériai-vasútvonalat, Szibéria ütőerét és ezzel a Volga, Ural-vidék és Szibéria is a fehérek kezébe került. A nagy Oroszország nyolctized része az ellenforradalmárok ellenőrzése alatt állt 1918 nyarán. Az ellenforradalmat a közös gyűlölet fogta össze és koncentrált támadást készített elő a forradalom bölcsője, Pétervár s a forradalom székhelye, Moszkva ellen. Egyetlen cél lebegett előttük, megsemmisíteni a forradalom vezető erejét a Bolsevik Pártot, rabságba dönteni a felszabadított milliókat, hogy újra élet és halál, kenyér és szabadság urai lehessenek.

Zord idők következtek. Élet vagy halál? ? — ez volt a kérdés.

A Lenin vezette Bolsevik Párt harcba hívta Oroszország munkásait és parasztjait, hogy megvédjék életüket, kivívott szabadságukat, a munkások—parasztok hatalmát: a jövőt. A Párt hívó szavára új sereg született, a munkások—parasztok Vörös Hadserege. Nem pompázott fényes egyenruhákban, szürke, egyszerű proletár sereg volt. Felszerelése, fegyverzete, ellátása, elmaradt az antant csapatoké mögött, de támogatta a nép, az ő ügyük volt az igaz és szívük, hitük legyőzhetetlenné tette őket. A túlerővel szemben felvették a harcot.

1918 nyarán még csak 450 ezer fő volt a Vörös Hadsereg létszáma. 1919 tavaszán másfélmillió, 1920 nyarán több mint hárommillió és 1921-ben mintegy ötmillió katonára nőtt a Vörös Hadsereg soraiban. 1918-ban 25 ezer kommunista, 1919 elején újabb 25 ezer kommunista, 60 ezer szakszervezeti vezető, több tízezer komszomolista jelentkezett önként a hadsereg soraiba. Összefogott a nép a győzelemért. Négy hosszú

év küzdelmei következtek. Az áldozat, amit hoztak nem volt hiábavaló. 1918-ban megállították az intervenció előretörését, 1919-ben kivédtek Kolcsak keleti, Gyenikin déli, Jugyenic nyugati és Miller északi koncentrált támadását. 1919 tele és 1920 tavasza meghozta a győzelmet. Döntő vereséget mértek Kolcsakra, megsemmisítették a szibériai ellenforradalmat. Szétzúzták Jugyenic és Gyenikin hadseregét. 1920-ban felvették a küzdelmet az újabb támadókkal. a lengyel urakkal és Vrangellel szemben és 1921-re minden fronton döntő győzelmet aratott a proletár hadsereg. 1922-ben a Csendes óceánnál a japán imperialisták szétzúzásával véget érték a csaták.

Sok százezer fiatal életet áldozott fel az orosz nép a győzelemért, a legjobbak életét. Nincsenek statisztikai kimutatások, a front és a hátszág véres veszteségei egybeolvadnak. Egyedül a Bolsevik Pártnak több mint ötvenezer tagja halt hősi halált ebben a küzdelemben. Az orosz nép mellett résztvett a történelmi harcokban, a proletár nemzetköziséghez híven a Szovjetunió soknemzetiségű népe, a cári Oroszországban élő hadifoglyok tízezrei és az intervenció csapatok forradalmár hősei. Tetté vált a jelszó: „Világ proletárjai egyesüljete!”

Ebben a nemzetközi seregben ott találjuk az elsők között a mi népünk fiait, a magyarokat.

A forradalom idején a központi hatalmak kétmillió hadifogoly katonájából félmillió magyar hadifogoly élt a cári Oroszországban. A burzsoázia nemzetközisége és osztály-szolidaritása a hadifogoly táborokban is érvényesült. A tisztek jobb ellátást, rangjuknak megfelelően havonta fizetést kaptak, tisztiszolgát tarthattak — a fogságban is munka nélkül, mint „urak” éltek. A barakokban összezsúfolt légénységet tizedelte a nyomor, a flecktífusz, a skorbut. Több mint négyszázezeren haltak meg így hadifogoly táborokban. De még e nyomort sem adták ingyen. Az orosz burzsoázia a mezőgazdaságban, a bányákban, az erdőirtásoknál, vasútépítceknél zsákmányolta ki sok százezer hadifogoly fizikai erejét. A magyar hadifoglyok életközelségbe kerültek az orosz dolgozókkal. A tarjáni bányász, a nógrádi paraszt, a magyar proletár közvetlen tapasztalatból tanulhatta meg a marxizmus nagy igazságát, hogy a proletároknak egyetlen és közös ellensége van a saját kizsákmányolója. A burzsoá és proletár viszony felismerésének nagy iskoláivá váltak a hadifogoly-táborok.

Ennek tudatosításában jelentős szerepük volt a táborban működő pártvezéreknek.

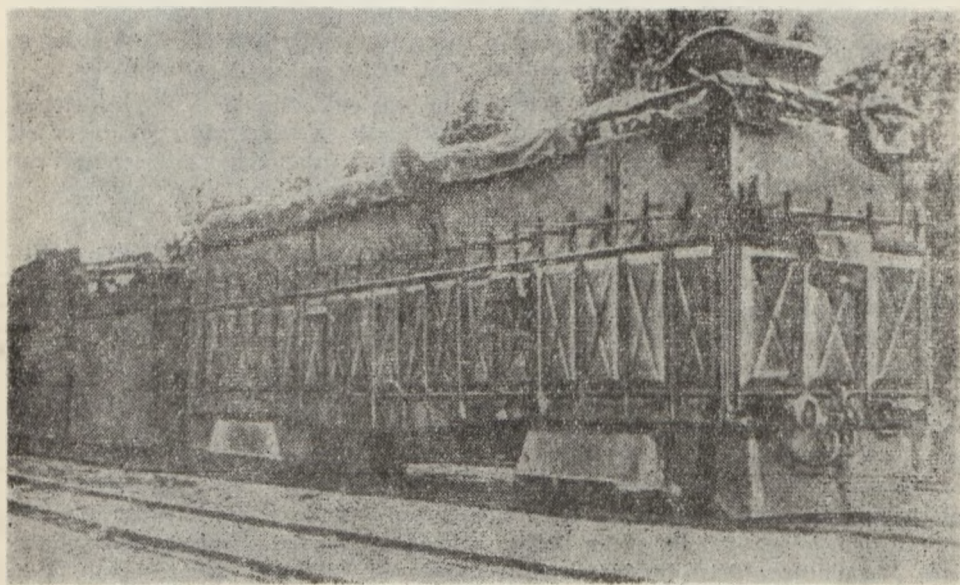
A Nagy Októberi Szocialista Forradalom nemcsak az orosz nép számára hozott békét, földet, szabadságot. Megnyíltak a táborok kapui és az elnyomott, lenézett rab szabad emberré lett. Midőn a fiatal szovjet állam veszélybe került és fegyvert fogott az orosz nép, a volt hadifoglyok közül nagyon sokan tudták hol a helyük.

Mintegy kettőszázezerre tehető azoknak az Oroszországban élő külföldieknek a száma, akik fegyvert ragadtak a forradalom védelmére a polgárháború idején. Lenin és Kun Béla elvtársak 1919. április 28-án felhívással fordultak a Vörös Hadseregben harcoló magyar internacionalistákhoz. E felhívásban olvasható az első adat a magyarok létszámára vonatkozóan: „Ti huszonötezen Turkesztánban, ti százezen Szibériában” — írja a felhívás. Százhuszonötezerre fehető tehát a Vörös Hadseregben harcoló magyarok száma. A szovjet hadtörténelem legújabb kutatásai megerősítik ezt az adatot. I. Matvajev a Vörös Hadsereg nemzetközi osztagaiban küzdő magyarok számát, levéltári kutatások alapján „mintegy százezerre” teszi nem számítva a partizánmozgalom harcosait. A magyarok létszáma jelentősen meghaladta az egyéb nemzetekből toborzott internacionalisták számát. A szovjet források negyvenezer kínai, harmincezer délszláv (szerb, horvát, szlovén, macedon, montenegrói), több ezer lengyel, csehszlovák, koreai, sok német és osztrák hazafi részvételéről emlékez-

nek meg. Még jelentősebbé valik a magyar internacionalisták részvetele a világtörténelmi jelentőségű küzdelemben, ha a magyarság létszámához viszonyítjuk az adatokat. E szerint minden századik magyar, minden huszonötödik felnőtt magyar férfi, illetve minden ötödik magyar hadifogoly a Vörös Hadsereg katonájaként harcolt a polgárháború idején a szovjet hatalom védelmében.

A magyar internacionalisták harca népünk legnagyobb forradalmi tettei közé tartozik. Részvételük nagyságát; a magyar munkásoknak és parasztoknak a szocializmus és az internacionalizmus melletti tömeges hitvallását a magyar történelem nagy forradalmi harcaival történő összehasonlítással emelhetjük ki a legjobban. Rákóczi kuruc seregének legnagyobb élelmezési létszáma százezer főt tett ki. 1848—49-es szabadságharcunkban a honvédsereg legnagyobb létszáma százhatvanezer fő körül mozgott és ugyanennyire tehető 1919-ben a magyar Vörös Hadsereg soraiban küzdő vörös katonák száma. Ezek az összehasonlítások is bizonyítják, hogy a szocialista forradalom védelmében a magyar munkás a proletárnacionalizmushoz híven a saját ügyét látta.

E számok tükrében válnak érthetővé a szovjet történelmi munkáknak a magyarokkal kapcsolatos kiemelései. „A nemzetközi alakulatok központja Omszk lett, szervezői pedig magyar kommunisták élükön Ligeti Károllyal, a nagyszerű bolsevikkal”. Vagy: „a nemzetközi partizán osztagok megalakítását a tomszki szovjet kezdeményezte... 1918—22 között mintegy harminc nemzetközi, főleg magyar partizán század zászlóalj védelmezte hősiessen az Októberi Forradalom vívmányait Szibériában és a Távols-Keleten.” A III. Internacionálé nemzetközi hadosztálya az Omszkban megalakult nemzetközi dandár és a Szovjetunió legkülönbözőbb területein megalakult nemzetközi ezredek szervezői és tagjai a szovjet források szerint „elsősorban magyarok voltak”. Ezred- és osztagparancsnokként említik meg a források Müller Armad,

Szabó Ferenc, Káplán Zsigmond, Horváth Imre, Natik János, Varga Gyula, Varga István, München Ferenc, Viernermann Lajos, Szabó Sándor, Gavró Lajos, Dömök József, Zalka Máté és még sok másnak a nevét.

A magyar internacionalisták már a nagy október forradalmi harcaiban is részt vettek. A Kreml falánál a hősök temetőjében magyarok is nyugszanak. Az elsők között vették fel a harcot Szibériában az ellenforradalmi túlerővel szemben; hetekig védtek a Bajkál körvasutat; emléküket őrzi a magyarok gázlója, ahol az utolsó emberig kitartottak, s ott találjuk őket a végtelen tajga partizánjai sorában. Küzdöttek Kolcsak, Gyenikin, Krasznoj, Jugyenic ellen. A legendás hős Csapajev hadosztályában éppúgy voltak internacionalista magyar lovasezredek, mint Bugyonit marsall lovas hadseregében. A főparancsnok Frunze őrzésloaljában, mint a legmegbízhatóbbak éppúgy helyálltak, mint a forradalom vezére Lenin elvtárs személyét védő testőrségben. Látták hősi harcukat a Kaukázus bércei, Turkesztán homoksivatagai, Ukrajna pusztái és az Ural, Szibéria végtelen fenyőrengetegei.

Résztvettek az illegális kommunista mozgalmakban a Kolcsak uralma alatt sínylő Szibériában. Omszk, Tomszk, Krasznojarszk, Habarovszk, Irkutszk városokban voltak a legjelentősebb megmozdulások, hol ma is kegyelettel őrzik a mártírhalált halt internacionalisták emlékét.

Az érdekesség kedvéért csak egy esetet, tan nem is a legjelentősebbet szeretném bemutatni az Októberi Központ Állami Levéltár anyaga alapján. Bennünket nógrádiakat különösen érdekel, hiszen testvér megyénk Kamerovó területén történt. 1919 tavaszán a kamerovói kerülethez tartozó kolcsuginói (Ma Leninszk Kuznyeckij) bányában robbant ki félelmetes Kolcsak-uralom elleni felkelés. A bányákban több német, osztrák és több mint hatszáz magyar hadifogoly dolgozott. A Kolcsak kormány rendőrségének osztályvezetője így ír erről a felkelésről: „Kolcsugino közösségben munkásfelkelés zajlott le, a helyőrség egy része átállt a felkelők oldalára. A helyőrség parancsnokát és több tisztjét megölték. A munkásokhoz csatlakoztak a foglyok és velük együtt támadták meg a helyőrséget. Az orosz bányászok és katonák mellett a magyarok vettek legtevékenyebben részt a felkelésben”. Megőrizték az adatok a magyarok vezetőinek nevét is: Kovács Burek János, Pósztor Károly, Molnár János, Dénes József, Nagy Dezső és Rajszki. Kolcsak katonái leverték a felkelést és öt-hatszáz hazafit lőttek agyon az orosz bányászok és a külföldi elvtársak közül. A Kamerovói Területi Pártarchívum megőrizte R. Nyevilevszkij kozák százados jelentését a véres napokról. Jelentésében elismerte: „Jómagam április 9-én Bulancev ezredes parancsa értelmében hét magyar foglyot lőttem agyon, akik résztvettek a felkelésben. Közülük csak egynek a nevére emlékszem Rajszkiéra.”

A kolcsuginói felkelés csak kiragadott példa. A forradalmi hűségüket, bátorságukat, internacionalista öntudatukat bizonyítják hősi tetteik. A visszaemlékezések, a hadijelentések, tudósítások megőrizték ezeket.

Az internacionalisták politikai jelentőségét Lenin elvtárs emelte ki 1918 augusztusi beszédében: „Most megvalósul a különböző nemzetek forradalmárainak szövetsége, melyről a legjobbak álmodoztak, a munkások igazi szövetsége, nem pedig az intellektuel álmodozóké.”

A magyarok harcáról így írt Szergej Lázó a nagy partizánvezér, akit az ellenforradalmárok egy mozdony kazánjában elevenen égettek el: „Jól harcolnak a nemzetköziek. Túlnyomó többségük magyar (80—85%). Mindenájan mint volt katonák harci tapasztalattal rendelkeznek. A harcban lelkesek, lendületesen küzdenek,

hűek a forradalomhoz”. Bugyonij marsall így emeli ki az internacionalistákat: „Látják ezeket az internacionalistákat? Igazi forradalmárok...” A nemzetközi ezredek önfeláldozó bátorságáról tanúskodnak kitüntetések. A III. Nemzetközi lövészezred a forradalom odaadó szolgálatával Gavró Gyula ezredparancsnoksága alatt a Vörös Zászló kitüntetését érdemelte ki. Frunze főparancsnok írta alá 1920. június 22-én azt a parancsot, melyben a Varga parancsnoksága alatt küzdő I. Turkesztáni Nemzetközi Ezredek „azokért a különleges érdemekért és hőstettekért, melyek a munkás—paraszt Oroszországnak a fehér ellenforradalom ellen vívott harcában Turkesztán területén, az internacionalisták nevéhez fűződnek, a turkesztáni Front forradalmi katonai tanácsa a turkesztáni nemzetközi lövészezrednek a legmagasabb forradalmi katonai kitüntetését, a Vörös Zászló-rendet adományozza.” Ide kívánczik a 216. nemzetközi lövészezred parancsnokának 1919. II. 19. 13 óra 10 perckor kelt jelentéséből a következő: „Jelentem, hogy Bergyaseva községet hét órás harc után bevettük . . . A harc energikusan és bátran, a legnagyobb rendben folyt le. A kozákok visszavonulását elősegítette, hogy a magyarok kitarotán, lendületesen támadtak, bár tüzérségük nem volt . . . Aláíráások: Varga a 216. lövészezred parancsnoka I. Zsidorszki politikai biztos.”

Az elismerés, kitüntetés sok esetét sorolhatnám, azonban hely hiánya miatt csak még egyet emelek ki. A Dagesztáni Köztársaság Központi Archívuma őrzi az asztraháni front parancsnokságának jelentését a dagesztáni harcokról, 1918-ban e területen egy főleg magyarokból álló, nemzetközi ezred is harcolt. A jelentésben így méltatják az ezred harcait. „A magyarok szívesen és hősiesen harcolnak . . . Rendkívül sok alkalommal visszaverték az ellenséget, halált osztogató géppuska és tüzérségi tüzük

segítségével." A Petrovszk és Mahalacska védelméről szóló harcokról ezt olvashatjuk: „A haditanács, mint a legtapasztaltabb és legharcképesebb szovjet egységnek a magyar osztagnak a legveszélyesebb arcvonalszakaszt jelölte ki védelemre... A magyarok úgy harcoltak, mint az ördögök. Képtelen volt az ellenség áttörni a magyarok állásán. Midőn az ellenség nyomására más szovjet egységek visszavonultak, a visszavonulást a magyarok tüzéségük lövegeinek tüzével fedezték. Tíz löveg szünet nélkül vezette a tüzet. Azt a huszonhét magyar kommunista tüzért, akik a legutolsó lövedékig kitartottak ágyújuk mellett Bicsehorov fehér bandái a Molokanka halüzemi mellett állati kegyetlenséggel elve temették el." Ma Mahacskalában hatalmas emlékmű őrzi annak a nyolcvan magyar mártírnak emlékét, akiket e harcok után a fehérek kivégeztek. A mahalacscai emlékmű nem az egyetlen, a Szovjetunió népei emlékművekké, emléktáblákká emlékeznek a magyar internacionalistákra. őrzik és példaként állítják az ifjúság elé a magyar internacionalista hősokeket és mártírokat is.

A szovjet hatalomért harcoló internacionalista nemzetközi ezredek névtelen katonáinak sorában ott voltak — és nem kis számban — a mi megyénk legjobbjai a nógrádi internacionalisták is. Megyénk fiataljait zömmel a 10., a 16. honvéd és a 25., a 60. közös gyalogezred katonáiként és népfelkelőiként vitték el az I. világháborúba. E gyalogezredek hosszú ideig az orosz fronton harcoltak és így az 1914 őszi galíciai, az 1915-ös przemysli és az 1916-os Brussilov áttörésnél tömegével kerültek hadifogságba. Részesei lettek ők is a hadifogoly sorsnak, tömegesen csatlakoztak a forradalomhoz és léptek a Vörös Hadsereg soraiba. A Megyei Pártbizottság Archívuma és a Megyei Munkásmozgalmi Múzeum anyagát tanulmányozva megállapítható, hogy még 50 év után is 97 olyan veterán él, illetve az elmúlt években élt köztünk, akik részt vettek e történelmi küzdelemben. Sajnos rendszeres kutatómunka nem folyt ebben az irányban. Az idősebbekkel elbeszélgetve azonban még ma is újabb és újabb szemtanúkra, résztvevőkre bukkanunk. E megemlékezés keretei nem teszik lehetővé, hogy ezt az anyagot feldolgozva emléket állítsunk a résztvevőknek. Nehéz és küzdelmes élet részesei voltak mindannyian. Sokan közülük részt vettek a Tanácsköztársaság hősi harcaiban is, védelmezve a proletárhatalmat itthon. A Tanácsköztársaság bukása után megjárták a börtönöket, az internáló táborokat és 25 évig üldözés, megfigyelés és hallgatás jutott osztályrészükül. A felszabadulás után a személyi kultusz éveiben sem kerültek előtérbe a Bakonyi Lajosok, Bőjtös Sándorok, a Farkas Istvánok, Turiczki Jánosok, Buga Andrások, a Bahoti Pálok, a Varga Istvánok, Szabó Istvánok.

Az elmúlt években kezdődött meg országosan a rendszeres kutatómunka és kerültek előtérbe. Életükből nemcsak mindnyájunk számára példaképként állítható emberi sorsok bontakoztak ki, hanem a valóság éltető levegőjét adták a korrallal foglalkozónak. Mily szépen bontakozik ki a forradalmi háttér például idős Gyuris Ferenc elbeszéléséből, aki nem is tartja magát vöröskatonának. Kazán városában érte a forradalom. Elbeszéli, hogy az orosz ezredek hogyan álltak a szovjetek mellé és utcai harcokkal hogyan tisztították meg a várost a junkerektől. A győzelem után a bolsevikok közölték a foglyokkal, hogy mostantól kezdve szabad emberek. Érdekessége elbeszélésének, hogy a győztes parasztkatonák fegyvereikkel, ágyúikkal elhagyták a várost és mentek haza a falvakba, végrehajtani a földosztást. A katonaság nélkül maradt várost ekkor támadták meg a junkerek 900 felfegyverzett junker fenyegette a várost. A szovjet a felszabadított hadifoglyokat is felhívta a város védelmére, akik, köztük ők is, fegyvert fogtak és megvédték a várost. Fazekas Sándor, akit Pétervárotról ért a forradalom, emberi közelségbe hozza a februári forradalmat, pl. az-

zal, hogy egy rendőr köpönyegforgatásán keresztül mutatja be. „A policej, aki a forradalom előtt mindenható úr volt — még a tejet is a kanálisba öntette — szelíd lett, és ő újságolta, hogy a cár arcképét ledobálták, szemeit kiszúrták.” Látta Kun Bélát az első pityeri ezred katonájaként, harcolt az Uralban, gépfegyveres volt Harkovnál, mint a III. Hadseregőrzés katonája küzdött Ogyesszában, résztvett a lengyelek elleni küzdelemben. 6 hónapon tisztiiskolát végzett, 1921. május 1-én fogadalmat tett a Vörös-téren, és 1921 augusztusában indult haza. A hadifogoly sorsáról és a küzdelmeiről így beszél Tarnócz József, aki 1915. májusában került hadifogságba: Taskentben 6 hónapot töltött hadifogolytáborban, innen Rosztovba vitték, ahol egy esztendeig volt „gyenge koszt és sok munka mellett”, majd a finn határra került a volovodszki gubernába erdőirtásra, de úgy látszik meg akarták vele ismertetni Oroszországot és három hónap múlva az Uralba vitték Permbe vasútépítéshez. A lágerből megszökött. 1918 tavaszán Cseljabinszkban mint tüzér lépett a Vörös Hadseregbe, s harcolt a cseh légió ellen. 2—3 hónapig váltakozó szerencsével harcoltunk, hol mi szaladtunk, hol a fehérek”. Fehér fogságba került Jekatyerinburgban őrzik. Kelszer átszökött a vöröshöz mint partizán harcolt a fehérek ellen. Kerkiben 3000 magyar hadifogollyal együtt 1917 decemberében lépett a Vörös Hadseregbe Turiczki János, és a Buchara környéki harcokban vett részt, 1920-ig harcolt a vörös hadseregben. Jobb lábán megsebesült, s Csóton keresztül 1921 márciusában ért haza. Nincs lehetőség arra, hogy részletesen foglalkozzunk életükkel. Példaként még csak egyet említek e gazdag anyagból. Itt él köztünk Somoskőújfalun Rittinger Frigyes, aki a 16. gyalogezred első zászlóaljával vonult ki a frontra 1914-ben. Ravaruszskánál megsebesült és 1914 december 31-én hadifogságba került. A hodzenti, az alexeechi és a zalatordai táborokban volt hadifogoly. 1918. december 13-án lépett az orenburgi 1. nemzetközi vörösezred soraiba.

ahol ezredparancsnok Boriszov elvtárs volt, zászlóalj parancsnoka Máté János, század parancsnoka Goldschmidt József, szakaszparancsnoka Varga József. Ő előbb mint rajparancsnok, majd mint szakaszparancsnok harcolt. 6 hónapig az orenburgi fronton, különösen Jagmond vasútállomásán vívtak véres harcokat és a Volga partján vettek részt nagy ütközetekben. 1919 nyarán újra előnyomultak Taskenibe az ashabádi fronton Kornvilov csapatai ellen, 6 hónap alatt ötször vett részt nagyobb ütközetekben „századparancsnok lett. Megkapta az ötágú aranycsillag zásziórendet. Rövid időre Szamarkandba, majd Ukrajnába került, ahol Vrangel ellen harcolt, ezredparancsnoka Varga János, zászlóalj parancsnoka Goldschmidt József volt. Midőn a 13. hadsereg parancsnokának árulása következtében szétverték őket az újjászervezett 1. orenburgi lovasezred zászlóaljparancsnoka lett. A 6. hadsereg kötelékében Nikopolba került helyőrségi szolgálatra, Innen Moszkvába utazott 6 hónapos tiszti iskolára ahol magyarul tanítottak. Csibi József, Vég István, Árvai József tanárok nevére emlékszik. 1920. május 1-én tisztté avatták, hallotta Lenint, aki a tisztek avatásán megköszönte a magyar internacionalistáknak azt a segítséget, mit a szovjet hatalom védelmére adtak.

Többször beszélt Kun Bélával. Leningrádban az 1 éves törzstisztiiskola növendéke lett. 1921. októberében leszerelt. 1921 december 4-én érkezett Csótra. A csóti ellenforradalmi szűrőállomáson kiszűrték, Zalaegerszegre internálták és 1924. május 2-ig tartják ott.

Nem egy Rittinger Frigyes, Tarnócz József, Turiczki János él még ma is közöttünk a megyében. Most a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulóján emlékeztünk azokra, akik ennek a történelmi küzdelemnek részeseiként harcoltak híven a proletár nemzetköziséghez az egész emberiség jövőjéért.

